

Полтавський державний медичний університет,
кафедра дитячої терапевтичної стоматології

Показники емпатії у майбутніх лікарів - як компонента професійної компетентності

Каськова Л.Ф., Моргун Н.А., Ващенко І.Ю.,
Андріянова О.Ю, Артем'єв А.В., Садовські М.О.

Актуальність

В умовах сучасної освіти недостатньо уваги приділяється питанням співпереживання та виявлення емпатії до оточуючих людей. І особливо ці якості необхідно розвивати в людині, яка свідомо пов'язала свою діяльність з медициною, що автоматично передбачає роботу з людьми, які будуть об'єктом професійної діяльності та надання допомоги. Адже бувають випадки, коли захворювання мають психосоматичну природу, і тоді величезних зусиль необхідно для того, що зрозуміти причину хвороби людини в цілому, так щоб обом сторонам при цьому було комфортно, і зрештою, сприяло б більш плідній взаємодії і як наслідок – одужанню пацієнта

Мета

Метою є аналіз результатів емпіричного дослідження показників емпатії у майбутніх лікарів як показника їх професійної компетентності.

Матеріали та методи

Узагальнюючи думки науковців, за основу приймається таке визначення: емпатія – це проникнення у переживання іншої людини чи групи людей, усвідомлення та розуміння специфічних особливостей його (їх) емоційного стану. Ряд авторів визнає високий рівень емпатії ключовим критерієм успішної комунікації у моделях «лікар-пацієнт», «лікар-родич» та «лікар-лікар». Емпатія впливає безпосередньо на якість медичної допомоги і може вважатися однією з професійних компетенцій. Є дані, які підтверджують, що більш раннє спілкування студентів-медиків із пацієнтами у процесі навчання у медичному виші, починаючи з молодших курсів, призводить до збільшення рівня емпатії, а також сприяє формуванню комунікативних та клінічних навичок майбутніх лікарів. Тож, зважаючи на виражену важливість здатності до розуміння іншої людини, необхідність «проникнення» лікаря до емоційного стану пацієнта під час комплексу лікувальних заходів з метою забезпечення максимального терапевтичного ефекту, нами проведене емпіричне дослідження показників емпатії як компоненти професійної компетентності майбутніх медиків. Для збору емпіричних даних використано методики «Шкала емоційного відгуку» (за А.Меграбіаном, Н.Епштейном) та методика діагностики рівня емпатійних здібностей (за В.В.Бойком). У дослідженні взяли участь 130 здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету.

Результати та їх обговорення

Було виявлено, що здобувачі вищої медичної освіти характеризуються, переважно, середнім рівнем сформованості схильності до емоційного відгуку (38%). Вони, здебільшого, спроможні до емоційного відреагування на вчинки, дії та емоції іншої людини, проте і достатньо обмежують свої емоційні прояви, спроможні до саморегуляції. Високий показник схильності до емоційного відгуку характерний для 30% представників вибірки майбутніх медиків. Вони мають виражену схильність до емоційної взаємодії, такі майбутні фахівці-медики спроможні результативно і правильно диференціювати емоційні стани, прояви і ставлення інших людей. Вони мають виражену особистісну потребу до пізнання емоційного світу іншої людини, що засвідчує їх професійну компетентність, спроможність організувати не лише ефективну лікувальну взаємодію з пацієнтом, але і забезпечити психологічний комфорт. Третина (32%) майбутніх лікарів має низьку схильність до емоційного відгуку, не спроможні проявляти виражену емпатію до оточуючих людей, демонструвати співчуття та підтримку. Вони дещо дистанційовані від іншої людини, спроможні відокремлюватися від її переживань, що додає для них раціоналізму, виваженості та засвідчує можливість зосередитись на організації терапевтичного процесу, не центруючись на емоціях пацієнта. Загалом, майбутні фахівці-медики мають достатньо продуктивні показники емпатії як компоненти професійної компетентності, оскільки налаштовані на розуміння емоції іншої людини (у тому числі і пацієнта). Можна передбачити, що в умовах професійної лікарської діяльності вони будуть спроможні достатньо ефективно організувати процес лікування, звертаючи увагу, у тому числі, і на прояви емоційного стану пацієнта.

Висновок

Отже, сучасні програми професійної підготовки та виховної роботи з молоддю мають орієнтуватися на розвиток особистісного співчуття, співпереживання та співдіяння іншим людям, внаслідок чого розвиток емпатії відбуватиметься не стихійно, а цілеспрямовано. У педагогічній практиці наголошується потреба розвитку науково обґрунтованих програм розвитку емпатії, де розглядалася б не лише її емоційна чи пізнавальна, а й діяльнісна сторона, що реалізується у вигляді різних видів допомоги та активної підтримки людини. Найбільш продуктивно дієвий характер емпатії виявляється в ситуаціях гуманістичної взаємодії викладача та здобувача вищої освіти в умовах спільної навчально-виховної діяльності.

